

České primadony v Met opeře. Národní muzeum představuje v New Yorku světové úspěchy českých operních pěvkyní

23.5.2024 - | Národní muzeum

V rámci Roku české hudby připravilo Národní muzeum pro milovníky opery projekt, v němž představuje umění a úspěchy českých operních pěvkyní v zahraničí. Ve spolupráci s Českým centrem a Metropolitní operou v New Yorku otevřelo 22. května zbrusu novou výstavu s názvem České primadony v Met opeře. Nejen prostřednictvím unikátních divadelních kostýmů ze sbírek Národního muzea a Metropolitní opery uvádí výstava slavné české pěvkyně od počátku 20. století až po současnost, které během své kariéry vystupovaly v jednom z nejprestižnějších světových operních domů, Metropolitní opeře v New Yorku, a mnohdy se zde zasloužily o provedení významných českých oper.

Prostřednictvím autentických fotografií, a především originálních kostýmů ze sbírek Národního muzea či přímo Metropolitní opery se návštěvníci Galerie Českého centra v New Yorku mohou seznámit s uměním, úspěchy a rolemi Emy Destiniové, Marie Jeritzky, Marie Müller, Jarmily Novotné, Ludmily Dvořákové, Evy Randové, Gabriely Beňáčkové, Evy Urbanové, a nejnověji také Magdaleny Kožené.

Vystaveny jsou kostýmy Emy Destiniové, ve kterých vystupovala během svého působení v Metropolitní opeře: kostým Alice Ford z Verdiho *Falstaffa* (1909) nebo kostým Aidy ze stejnojmenné Verdiho opery, s níž Destiniová v Met v roce 1908 debutovala. Návštěvníci se mohou rovněž těšit na imitace šperků k jejímu kostýmu Paminy z Mozartovy *Kouzelné flétny*. Unikátní doplňky, které byly majetkem pěvkyně, a původně byly určeny pro kostým Aidy při vystoupení ve dvorní opeře v Berlíně, pak Destiniová využívala i v jiných operních produkcích. Archiv Metropolitní opery nabídne také kostým Marie Jeritzky z Pucciniho opery *Turandot* (1926) nebo kostýmy Mařenky (B. Smetana: *Prodaná nevěsta*, 1941) a Violetty (G. Verdi: *La traviata*, 1940) Jarmily Novotné. Výstavu doplňuje videoprojekce s rozhovory se současnými českými pěvkyněmi, archivní snímky ze sbírek Národního filmového archivu a doprovodné texty s reprodukcemi dobových fotografií.

„Výstava České primadony v Met opeře je dalším projektem, kterým se Národní muzeum připojuje k letošním oslavám Roku české hudby. Je už tradicí, že naše výstavy míří také do zahraničí, kde se mohou návštěvníci seznámit nejen s bohatými a unikátními sbírkami Národního muzea, ale také mohou blíže poznat českou kulturu a historii. České primadony v Met opeře ukazují úspěchy našich nejlepších operních zpěvaček, které svým pěveckým uměním dokázaly dobýt jednu z nejvyšších met a prezentovat hudbu významných českých i světových skladatelů divákům Metropolitní opery,“ říká generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Některé z operních pěvkyní, jejichž kostýmy a doplňky si mohou návštěvníci výstavy prohlédnout, účinkovaly v Metropolitní opeře v prvních provedeních významných českých oper. Byla to zejména Ema Destiniová, která vystoupila v Met pod taktovkou Gustava Mahlera jako první Mařenka ve Smetanově *Prodané nevěstě* (1909), nebo Maria Jeritzka, která se zde zasloužila o americkou premiéru Janáčkovy *Její pastorkyně* (1924) a jako první v historii tohoto operního domu vystoupila v roli Pucciniho *Turandot* (1926). Po dobu svého angažmá v Met zde účinkovala ve 20 rolích v 345 představeních. V rámci své kariéry vystoupila na mnoha místech po celém světě, kromě New Yorku a Vídně také v Praze, v Londýně, dále ve Francii, Švédsku, Dánsku, Maďarsku, Rusku a dalších zemích. Díky jejímu silnému hlasu se jí přezdívalo „moravské hromobití“.

Pucciniho pěvkyní byla také již zmiňovaná Ema Destiniová, jež spolu s Enricem Carusem ztvárnila hlavní roli ve světové premiéře jeho opery *La Fanciulla del West* (*Děvče ze Západu*, 1910). Ema Destiniová byla primadonou Německé opery Berlín, kde během deseti let vystoupila v padesáti úlohách. Koncertovala ale také v Československu, Velké Británii či Jugoslávii.

Maria Müller hrála hlavní úlohu při premiéře české opery *Švanda dudák* Jaromíra Weinbergera (1931) a kromě toho účinkovala v několika dalších premiérách světových oper v Met. Další významnou pěvkyní byla Jarmila Novotná, která si pro svá vystoupení v roli Violetty ve Verdiho *La traviatě* nechala ušít vlastní kostým v pražském salonu Hany Podolské (1940). Úspěchy slavila ale také coby filmová herečka a na sklonku svého života publikovala vzpomínkovou knihu.

Výraznou pěveckou osobností Met je i Gabriela Beňačková, první představitelka Dvořákovy *Rusalky* (1993), ale také první Janáčková *Káťa Kabanová* na této scéně (1991). Až do roku 1999 zde odzpívala celkem třicet devět představení. V roce 2017 byla uvedena do Síně slávy Národního divadla.

Z dosud aktivních pěvkyní vystupovala v Metropolitní opeře Eva Urbanová například v roli Cizí kněžny ve Dvořákově *Rusalce* (2004) a nejnověji Magdalena Kožená mimo jiné coby Varvara v *Kátě Kabanové* (2004). Některé české pěvkyně účinkovaly v Met ještě před pádem železné opony, jako v 60. letech v převážně wagnerovských rolích Ludmila Dvořáková a v 80. letech a na konci 90. let Eva Randová, která zazářila nejen ve Wagnerových operách, ale rovněž jako Janáčková *Kabanicha* (1999). Pěvkyně vystupovaly pod vedením významných dirigentů Gustava Mahlera, Artura Toscaniniho, Artura Bodanzkyho, Bruno Waltera, sira Charlese Mackerrase, Jamese Levina, Jiřího Bělohávk a sira Simona Rattla. Pěveckými partnery a partnerkami jim byli neméně známí Enrico Caruso, Karel Burian, Leo Slezak, Pavel Ludikar, Leonie Rysanek či Karita Mattila.

Metropolitní opera v New Yorku byla založena v roce 1883 jako alternativa k již existujícímu opernímu Hudebnímu domu. S kapacitou 3800 diváků patří mezi největší operní divadla na světě. Je provozována prostřednictvím neziskové organizace podporované významnými osobnostmi. Každoročně uvádí kolem 220 představení, zejména klasických oper významných hudebních skladatelů s největšími operními hvězdami a velkolepou scénou a produkcí.

Divadelní představení z Metropolitní opery jsou od roku 1931 živě přenášena rozhlasem, od roku 1977 televizí a v posledních letech také do kin po celém světě.

Výstava České primadony v Met opeře bude v Galerii Českého centra v New Yorku otevřena do 23. června.

<https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/ceske-primadony-v-met-opere-narodni-muzeum-predstavuje-v-new-yorku-svetove-uspechy-ceskych-opernich-pevkyn>